

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-11	1-31	1-61	1-121	1-181	1-241
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	krft
16/16	lap	14	36	70	120	160	200
8/16	"	7	18	35	60	80	100
4/16	"	3	9	17	30	40	50
2/16	"	1	75	450	875	15	20
1/16	"	90	225	440	750	10	12

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése számára.

Hirdetéseket elfogadnak Haasenstein és Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb. Mellékletek 5 o. 6. ftba számítanak, a szükséges példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Az országos erdészegylet idei közgyűlése Tordán.

Alig egy pár nap választ el még azon időtől, midőn az országos Erdészeti-egyesület tagjai körünkbe érkeznek s idei közgyűlésüket ezuttal Torda városa vendégszerető falai között megnyitják.

Hazánk Királyhágon inneni részének közel 1/3-dát erdőségek és illetőleg ezek maradványai borítják; s területének még jókora része olyan (kopár oldalak, vízmosások sat.) mely többféle fontos gazdasági tekintetből befásítandó volna. Ugyancsak Erdély az, melynek erdészeti viszonyai talán a világon legzsiláltabb állapotban vannak, s éppen ezért sürgős és gyökeres javítást igényelnek.

A közel mult évtizedek alatt mintegy következetesen váltották fel egymást azon mostoha körülmények, melyek az erdőgazdaság fejlődésének nemcsak útját állották, de azt közel egy évszázaddal vették hátra.

Elteltek a szakképzettség hiányától: az önfentartás ösztöne és a körülmények különbeni sulykényszeríté nem egyszer magát az erdőbirtokost arra, hogy erdejének nem csak rendes termését, hanem a fekvő anyagtökét is megtámadja, hogy ebből — ha egyebet nem — legalább az arra kirótt terhes adót fedezhesse. Ehez járult a nép erdőpusztítási hajlama, mire nézve az urbéri viszonyok mintegy jogalapot szolgáltattak, s mit e mellett a büntető eljárás engedé-

kenysége és a roszakaratu bujtogatás még élesztett s nem egy helyen veszélyes lángra lobbantott.

E sulyos körülmények nem vonulhattak el nyom nélkül. A viharosabb napok mély sebeket vágtak erdeinkben, s e sebek helyei annál nehezebben hegednek be, mert a yusztítás öröklött szelleme, bár alább szállított mérvekben, de ma is folytatja átkos munkáját.

Ime ily körülmények között keresnek fel bennünket az erdészeti tudományok szerény, de kiválóan ügyszerető és buzgó munkásai.

Békésebb napjainkat és az áltaiános fejlődés légkörét alkalmasnak találják a gyökeres javítás munkájának megkezdésére, s részükről költséget és fáradságot nem kimélnek, hogy erdészeti viszonyainkat színről-szinre tanulmányozzák, a speciális és országos bajok forrásait személyesen felkeressék, s szakavatott tanácsccsal, véleményvel, tettel és hathatós befolyásukkal javítólag hassanak.

Ismerik ők már hiréből Erdély rongált erdészeti viszonyait s teljesen felfogják, hogy az erdőgazdaság Erdélyben mennyire fontos, s annak felvirágzása [ez ország anyagi emelkedésének mily hatalmas tényezője.

Egy pillantás a gyűlés programjára, meggyőző bennünket arról, mily fontos és a dolog mélyére ható kérdések kerülnek ezuttal szőnyegre, melyeknek szakavatott és tapintatos megoldása jelen erdészeti viszonyainkat egészen átalakítani és ezzen anyagi jólétünket hathatósan előmozdítani képes.

Ilyen az erdei haszonvételek (szolgalmak) megváltásának ügye, mely viszony egymaga az erdőgazdaság önálló és korszerű fejlődésére átok gyanánt nehezedik. Ilyen az erdőkárosítások megfenyítése, a községi és közbirtokossági erdők állapota, erdőipar sat. Ilyen a Mezőség kopár oldalainak befásítása, a mi különösen mezőgazdáinkat is élénken kell, hogy érdekelje.

Szemben ezen üdvös és hasznos törekvésekkel, s midőn az erdészeti szakfőnökök, hazafias buzgalomtól áthatva, távol vidékekről minket saját tűzhelyeinknél keresnek fel: nem titkolhatjuk el e fölötti örömet és kedves meglepetésünket.

Torda városa hazafias és vendégszerető polgárainak jutott a közvetlen szerencse, hogy a derék gyülekezetet falai közé fogadhatta, — ámde hisszük, hogy Erdély erdőbirtokossainak, gazdáinak és összes értelmiségének véleményét és érzelmeit fejezzük ki, midőn kijelentjük, hogy mi a körünkbe érkező erdészeket mindnyájan óhajtván és mint kedves vendégeinket úgy várjuk; hogy a kedvező alkalmat felhasználni és szakavatott tanácsaiból alaposan okulni kívánunk.

Hozza isten őket szerencsésen körünkbe, és tegye munkálkodásukat mentől áldásosabbá!

Székely Mihály.

Az üszögös buza mint vetőmag*)

Számos kísérlet nyomán meg van állapítva, hogy az üszög a növényzetnek csak akkor válhat ártalmára, ha csirasejtjei avval közvetlenül érintkezésbe jönnek; a gazdának tehát oda kell törekednie, hogy mivélési növényeit az üszöggel való érintkezéstől, mely leginkább a kalászosoknak ártalmas, megóvja, e műtétel azonban számos nehézséggel jár. A fekete üszögpor száz meg száz magsejtből áll, mely ha előbb nem, aratáskor bizonyosan elhullván, a talajra kerül, hol nemcsak minden baj nélkül szokott áttelelni, de csirakéességét még a második évben is megtartja. Ha tehát ismét búzát vagy rozstot vetünk oda, természetesen az üszögösödés veszélyének újból ki leszünk téve; de ha okszerű váltórendszer szerint gazdálko-

*) Több tekintélyes gazda felszólítása folytán, némi rövidítéssel és módosítással újból közöljük ezen cikket, melyet lapunk tavalyi folyamának 12-ik számá hozott.

Szerk.

dunk, az üszög a takarmány vagy kapás növényt érintetlenül fogja hagyni, mert búzán, rozson, kölesen, tengerin (török búzán), czirokon sat. külön-külön üszög gombafajok fordulnak elő, melyek legfeljebb a kalászosoknál helyettesíthetik egymást, ámbár — tudtommal legalább — ez nincs még tudományosan czáfóhatlanul megállapítva. Ha az elhullt magsejteket sok harmat vagy eső éri, természetesen a csira-sejt fejlődés nagyobb mértékben áll be, mintha száraz idő járna, ugyanezen oknál fogva mutat a késői vetés némelykor több üszögöt, mert többnyire őszi végével gyakoribb az eső.

A mondottakból világosan kitűnik, mily veszélyes az üszögös szalma is, ha mint trágya kerül kalászosaink alá. A szalmához t. i. mindig tapadnak magsejtek, melyek kedvező körülmények közt csiraképesek; tehát vagy változtassuk meg trágyázási rendszerünket úgy, hogy közvetlenül ne ganéjazzuk gabnaféléinket, vagy ha már kényszerítve vagyunk üszögös szalmát használni, legalább szántsuk azt jó mélyen alá. A friss ganéj is annyiból előmozdithatja az üszögösödést, mert átható szaga számtalan rovart csaj elő, mely testéhez tapadva szállíthatja az üszög magsejtjeit oda; valamint a szél is nagyon sokszor távol vidékre hajtja az üszögport.

Törekvéseink egy része oda irányuljon, hogy gabnaféléinket az üszöggel való érintkezéstől telhetőleg megóvjuk, de miután ez nem mindig lehetséges; hasonlólag czélt érhetünk, ha a magsejteket csirakéességüktől fosztjuk meg. A mennyire lehet tiszta, teljes és tökéletes magot használunk a vetésre; de van eset, midőn kénytelenek vagyunk üszögös gabonát vetni. A szokásos mosás semmi vagy csekély eredményt szül; legajánlatosabb még régibb magot vetni, ha több kell is belőle, legalább azon megnyugvást adja, hogy az üszög valószínűleg elvesztette csirakéességét; leghathatósabb, legnélkülönözhetlenebb óvszer azonban a páczolás, de ez is csak akkor, ha czél szerűen alkalmazzák.

A páczolásra sok szert ajánlottak, u. m. ganéjlevet, mésvizet, kénsavat és kékgáliczot, melyek közül az utobbi legbiztosabbnak bizonyult be. A páczolásnak egyedül helyes módszere a következő: Kádba vagy hordóba annyi vizet öntünk, hogy a beleeresztett gabonát mintegy négy hüvelyknyire meghaladjá, s az edény felszínénél a vizekre mintegy féllábnyival alantabb legyen; azután minden öt mérőre egy font valódi kékgáliczot számitva, ezt finomra törjük, meleg vízben jól felolvasztjuk, és a kádba töltjük. A gabonát óvatosan megforgatva a gáliczos víz behatá-

sának engedjük át, a forgatás többször ismétlendő. 12—14 órai áztatás teljesen elegendő. A szemhez tapadt üszög magsejtjeinek csiraképesége merőben meglesz semmisítve, de a külsőleg nézve ép üszögös mag, azaz olyan, mely sértetlen felső hámja alatt rejti magában a fekete üszögport — nem bocsátja be sejtjeibe a gáliczoldatot. Miután azonban ezen szemek a viznél könnyebbek, a forgatás után csakhamar a víz színére kerülnek s ott uszkálnak, honnan egyszerűen lefelezendők. Ez fejt meg egyrészt: miért tűnt fel a más módon eszközölt pácrolás dacára is az üszög, míg történetesen a pácrolatlanban talán nem is fordult elő; e körülmény egyeztetési össze a gyakorlat annyira elágazó hevesen védett nézeteit. Áztatás végeztével a gabona vékonyan kiterítendő és többszöri forgatás, gereblyezés által léghuzam segítségével szárítandó. Sokan azért tartanak a pácrolástól, mert beállós rosz időkor a fel nem használható mag megromlásától félnek; ez azonban felesleges aggodalom, mert — mint egyes esetek bizonyítják — 5—6 napig is lehetett a készletet hevertetni s mindamelllett hogy a gyökcsira, sőt a levélsira is kibujik, folytonos forgatás és gereblyezés mellett a csiraképeséget teljesen meg leher óvni.

Ismételve hangsulyozzuk, mily fontos a pácrolásnak következetes folytatása, sőt dr. Kühn, a híres növény physiologus egyenesen azt kívánja, hogy a kékgáliczezali áztatás] hatásáig éppen úgy kötelességévé tétessék a gazdának, mint a hernyószedés! Pium desiderium!

Gamauf Vilmos.

A szőlészeti váudortanár jelentése julius hóról

Vándor hivatásomat folytatva, jul. 6-án Abosfalvát látogatám meg, hol szépszámu falusiak örömmel fogadták utasításomat. E helység 24 hold szőlővel bir, uralkodó faj a som és vékonyhaju, van azonban leányka, boglár, fekete járdovány, kövér, hóviz és rozsa szőlő is. Az abosfalvi borról írta Mátyus dieteticájában, hogy az aequatort megutazta, pedig ennél sokkal jobb boruk van a Küküllő mellett. Nagy szőlője van itt gr. Eszterházy Istvánnak vegyes régi fajokkal.

Julius 11-én megjártam Haranglábót. Kevés publicum várt reám, de mégis megtartottam előadásomat s megvizsgálva a szőlőket — láttam, hogy itt is a főszűl a somra van fektetve, találhatik ezen kívül járdovány, leányka, vékonyhaju és sok fekete boglár, továbbá hóviz, király és

kövér szőlő. Ugron János urnak van három hold rieslingje rendszeresen ültetve, melynek bora most 6 forinton két: kitünő jó bor. — Vita Sándor ur egy hold tramin, egy hold szürke és fehér pinau, továbbá egy hold rizling, egy hold som szőlővel és 400 □ öl asztali szőlővel bir. Kökösi Sándor ur kertjében $\frac{1}{2}$ hold chasselasrouge és fekete burgundi szőlő, továbbá croquante és pergament muskatály. Harangláb 79 hold és 361 □ öl területű szőlővel rendelkezik.

Julius 12-én Széplakra mentem. Mltgs Horváth Gábor ur mintegy 20 hold területű vegyes erdélyi fajszőlőt bir. Sok som, leányka, kövér, boglár, járdovány és vékonyhaju szőlőt találtam. Széplak szőlőbirtoka 101 hold és 1097 □ öl. Számos hallgató jelent meg, s szívesen fogadták előadásomat.

Julius 13-án Mikefalván voltam, hol Gál János urnak $7\frac{3}{4}$ hold új szőlőültetvénye diszeleg. Rizling, tramin s 20 faj muskatály járulnak a híres mikefalvi borhoz. Találni még som, leányka, járdovány, kövér, hóviz, boglár, vékonyhaju, madár vagy gazda — biztató szőlőt, figyelmet érdemel Boér Kálmán urnak 400 □ öl asztali szőlője.

Felső-Kápolnán szépen van kövér, som és fekete boglár szőlő, Benkő József ur 800 □ öl traminivel bir.

Julius 14-én Dicső-Szt.-Mártonban számos polgár hallgatta előadásomat. Az intelligentia nem látogatott meg, hanem annál lelkesebben hallgatták az illető polgárok az előadást s megtanulták az okszerű karikás miveltést. Szt.-Márton 103 hold és 599 □ öl szőlőt bir, sok som, leányka, boglár, vékonyhaju és hóviz szőlőfajokkal ellátva. Van Pekri István urnak egy tábla kerti szőlője vegyes muskatály és más chasselas asztali szőlőkkel beültetve, továbbá gr. Béldi Ferencznének 200 □ öl croquante muskotály asztali szőlője, mely még 1848 előtt volt ültetve.

Julius 19-én Mikeszászán voltam a nagy Küküllő mellett. Itt a híres bort a som, kövér, leányka szőlők adják. Van itt hóviz, vékonyhaju, járdovány, király, lampor, és madár szőlő. Br. Radák Ádám urnak területes szőlője pár hold, új ültetésű rizling és egy hold asztalit mutat. Számos és szép gyülekezet előtt tartám előadásomat, különösen sok román jelent meg. Mikeszásza 134 hold és 90 □ öl karikás miveltésű szőlővel bir.

Julius 20-án Facseten jártam, hol nem nagy, de szép fekvésű szőlő van. Som, kövér és leányka szőlők az uralgók, van azonban hóviz, vékonyhaju és járdovány is nagymennyiségben. A bort — minthogy a lakosság felszabadult polgárokból áll — mind Szebenbe viszik. A szőlő területe 30 hold. A polgárok nagy számmal jelentek meg és hallgatták előadásomat. Bian Basil ur egy hold új beállítású rieslinggel bir.

Felső-Karácsonfalván 74 hold szőlő van, nagyobbára vékonyhaju, kevés som, kövér, járdovány, hóviz, leányka, fekete és rongyosmadár szőlő találhatik.

Keszléren 79 hold szőlő vékonéhaju, hóviz, kövér, som, és járdovánnyal van beültetve. Az esős idők dacára sokan megjelentek s igyekeztek megtanulni az okszerű szőlőmiveltést.

Julius 21-én Balásfalván szépen öszszegyűlt román intelligencia előtt tartottam az előadást. Csakhamar átlátták az okszerű szőlőmivelés égető szükségét s igyekeztek azt megtanulni. A nagyméltóságú érsek ur szőlőjébe menve, találtam egy hold rizlinget, pinau grist és 400 □ öl asztali szőlőt régi fajokból. A királyszőlő az uralkodó; találtak kevés som, sok leányka, hóviz és vékonyhaju. A városi polgárok is igyekeznek a szőlőszet terén haladni, többek között a gyógyszerész ur szándékozik egy hold szőlőt még az ősön beállítani.

Julius 22-én Hosszaszon voltam, hol Br. Szentkereszti György rendszeresen beállított s vízvezető szekéruttal el látott gyönyörű kilátású szőlője lepi meg az embert. 7 hold rizling, 1 hold oporto és 400 □ öl asztali muskotály táblák okszerűen összeállítva tüntetik fel a báró ur ügyes és rendszerető számítását, ki a rend és haszonért nem sajnálja a költséget és méltán mint a vidék minta-szőlőjét mutatható be. Csak azt kívánom, hogy sokan megtekintve a telepet, a jó példa fényénél haladnának előre. Előadásomat szép gyülekezet előtt tartám s mindenki meggyőződve az igazságról, követni ígéré a jó tanácsot. Itt a nagyszámu szőlőhegyekben legtöbb som van, kevés kövér és leányka, sok vékonyhaju és hóviz, járdovány, fehér és fekete roszfélemadar vagy rókaszőlő. A szőlőállomány 240 hold és 664 □ öl.

Julius 23-án, Glogorikán tartottam előadást. Több helyen elterjedt valódi muskotály szőlőt, muscat lunelt találtam. Van som, kevés kövér, király, leányka, hóviz, járdovány, vékonyhaju és madár szőlő is. Szőlő állománya 44 hold és 50 □ öl.

Julius 24-én Hosszupatakon (Teuny) tartottam előadást, hol az eddig járt román helységek között legtöbbben jelentek meg. Mintegy 80 férfi és nő tanulta meg az okszerű karikás mívelést, mivel sokan jelenlétemben csinálták a megmutatott magfa választási mütétet. Van som, kövér, vékonyhaju és leányka szőlője, járdovány, madár és királyszőlő. A szőlő 45 hold és 1395 □ ölből áll.

Julius 25-én, Lunka és Lodormán helységek hallgatók előadásomat nem nagy számmal ugyan, de azért az eredmény itt sem hiányzott. A nők nemcsak mívelik a szőlőt, hanem ültetni is megtanulták. Van vékonyhaju, hóviz, som, kevés leányka és kövér, ágosfarok és madár szőlő. Lunkának van 32 hold, Lodormának 39 hold szőlője.

Julius 28-án, Dombó helységében tartám előadásomat. Itt a méhszorgalmu nép csakhamar felfogta az okszerű szőlőmivelés szükségességét és eddig a legrosszaab, vadmíveléssel elrontott, de híres bortermő szőlőjüket az okszerű mívelés ösvényére ígérék terelni. Vannak itt vékonyhaju, hóviz, lámpor, kövér, leányka, som, madár és ágosfarku szőlőfajok. Említést érdemel gr. Bethlen Farkasnak 2 hold riesling szőlője és Kovácsi Károlyé $\frac{1}{2}$ hold traminije, Van e helységben 118 hold s 684 □ öl szőlő.

A fenn megírt helységekben nagyon esős és sáros időben jártam. Szőlőbetegség sehohsem mutatkozott. A ragya némely helyen a sok víz miatt a szőlőlapukat megrottotta s a később érő szőlőfajok — mint a hóviz, a különben sem termő madárszőlő, a járdovány egy része elrugták

a termést, vagy megrogyáztak. A többi szőlőfajok mind szépen kivannak fejlődve, csak melegre van szükségük. Ha augustus és september elég meleg lesz, akkor kitünő bora számíthatunk, annnyival inkább, mivel a rosz és későn érő fajok az idén nem teremnek. Phylloxera jelei sehol sem mutatkoznak.

Fekete Pál.

Ministeriumunk öt évi működése.

III.

7. Tanulmány stadiumában vannak elvégre:

a) a gazdasági szakmuzeumok kérdése, a végből, hogy az országos gazdasági egylet köztelkén kezdeményezett gazdasági gyűjteménytár annak idejében állami lag is elősegíttessék;

b) az ország talajának felvétele talajminőségi szempontból, a megkezdett általános földtani felvétellel kapcsolatban;

c) népszerű gazdasági szakkönyvtárak összeállítása és községeknek való kiosztása gazdasági olvasó körök alakítása céljából.

A földmívelési ministerium eddig felsorolt összes intézkedései a szoktatás terén két főirányban indultak meg, egyrésztől módot akart nyujtani az új nemzedéknek, hogy jó tanintézetekben alapos szakképzettségre tehessen szert, másrésztől pótolni akarta a felnötteknél legalább saját szakukra nézve az ismeretek azon sajnos hiányát, mely népnevelésünk eddigi elhanyagoltságából származott. Lehetetlen, hogy ezen annyiféle s a legczélszerűbb eszközökkel egy s ugyanazon időben kifejtett munkásság kedvező eredmény nélkül maradjon. Már is mutatkoznak a nagy gazdaságközönségben az élénkülő részvét félremagyarázhatlan jelei: mert a tanulási vágy ébred és növekedik, mihelyt okszerűen és folytonosan ápoltatik; a megszerzett ismeretek alkalmazása pedig s az abból eredő anyagi haszon utánzásra készíti előbb-utóbb a közönyösöket is.

II. A gazdaság egyes ágainak emelése.

E feladat megoldásánál a ministeriumnak a gyakorlati étellel kelle érintkeznie s a gazdaságközönségre határozott irányban hatnia. De ezt közvetlenül tennie nem lehetett s így oly segédközegekről kellett mindenekelőtt gondoskodni, melyeknek szakavatott közreműködése a kormány célzatait közvetítse.

A gazdasági tanintézetek hatásköre az efféle működésnek csak némi részben felelhetett meg, de igen is létezett a hazában egy intézmény, mely kellőleg kifejtve és a ministeriummal szoros összeköttetésbe lépve természetes és czélszerű kapcsul szolgálhatott közte és a nagy gazdaságközönség között. S ez intézményt a ministerium a majdnem megyeszerzte és a központban is megalakult és működő gazdasági egyletekben találta.

Ezen egyletek legnagyobb része akkor keletkezett, midőn az alkotmányos élet ismételt elnyomása után a rokon erők semleges tért kerestek az érintkezésre és mű-

ködésre, de intézkedéseik a magán adakozásból, merített csekély jövedelem által korlátolva lévén, kevés kivétellel nem voltak képesek az alapszabályilag kitűzött célt megközelíteni s nagyobb eredményeket elérni.

A ministerium feladatául tűzte ki magának az ezen egyletekben rejlő szellemi erőt tevékenységre ébreszteni és a közhaza érdekében felhasználni.

1869-ben hármat (Csabán, Szolnokon, Magyar-Óvárt) 1600 frt költséggel.

1870-ben kettőt (Nagy-Váradon és Debreczenben) 800 frttal. 1871-ben kettőt (Gyöngyösön és Csabán) 1117 frttal, melyek nagyobb részben a külföldről is növekedő számban egybesereglett kiállítók által nemzetközi jelleget nyertek, és a gépek kelendőségére kedvezően hatottak.

Ezen gépek a magyar-óvári gépkísérleti állomáson külön birálat alá is vétettek és a birálatok közzététettek.

A gőzeke ismertetését és terjesztését is hasonló célból mozdította elő a ministerium, mert a felette fontos mély művelés és a munkaerő-kimélés egyik hathatós eszköze.

Kísérlet tétetett a jutányosabb egymozdonyos Howard-féle ekével Szolnokon, és jelenleg a Thomson és Fischen-féle rendszer bemutatása áll napirenden. Megjegyeztetik, hogy a mintegy 40,000 frtba került Fowler-féle két mozdonyu-gőzekének egyik példánya Albrecht ő cs. kir. fensége bélyei uradalmában van alkalmazva.

Továbbá belga és angol czélszerű és takarékos főző-készülékekkel s kőszénnel fűthető kenyérsütő kemenczékkel nyilvános kísérletek tétettek, és a figyelemreméltó eszközök a gazdasági egyleteknek kísérlettétel és terjesztés céljából több példányban kiadattak.

Mindenekelőtt már 1868. évben az összes gazdasági egyleteket országos értekezletre Pestre hívta meg, hol több üdvös eszme és kíváncsi megvitattatott és az egyesületek s a ministerium között szerves összeköttetés létesítetett, minek következtében egyrészt a meglévő egyletek száma örvedetes szaporodásnak indult, másrészt oly megyékben, hol egyesületek nem léteztek, a ministerium felhívására a megyei bizottmányokból állandó gazdasági szakbizottságok szerveztettek.

Ennek folytán már jelenleg 46 gazdasági egylet és öt állandó szakbizottság működik, míg 1867-ben csak 33 gazdasági szakegylet létezett.

A ministerium ezen egyleteket nem csak ott, hol megbízásaiban jártak el, hanem saját céljaikban is nevezetes anyagi segítségben részesítette, s az egyleti titkárok fizetéséhez is hozzájárult.

Kiemelendő e helyütt különösen azon előnyös viszony, mely a ministerium és az országos szakértelmiséget képviselő központi gazdasági egylet közt kifejtett szives készség, melyet ez országos egylet véleményezések, vizsgálatok eszközlése, kiállítások rendezésében, helyiségeinek átengedésében s egyebekben mindenkor tanusított.

Tekintve már most e ministerium és a szakegyletek által az egyes gazdasági ágak emelésében kifejtett közös munkásságot, ez három részre oszlik, u. m.:

1. általános intézkedésekre,
2. a növénytermelésre,
3. az állattenyésztésre.

(Folytatjuk.)

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés Augustus 5-én 1872

1.) A július 1-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván, tudomásul szolgál.

2.) Ministerium 7488 sz. a. a szőlészeti vándortanár fizetésére 800 ftot, uti általánypépen 200 ftot utalványoz, a m. keleti és első erdélyi vasut igazgatóságaitól a vándortanár részére szerzendő állandó ingyen menetjegyre nézve azonban utasítja az egyletet, hogy e célból nevezett társulatokat közvetlenül keresse meg, — a m. utalványozás köszönettel tudomásul vétetvén, a menetjegyre nézve a vasuti igazgatóságok lesznek megkeresendők.

3.) Ministerium 7902 sz. a. megküldi azon erdélyi gazdák névsorát, kik a f. évben jeles külföldi veteménymagvakban részesítettek és felkéri egyletünket, hogy tudósítsa azon termelőket, miszerint a magvakkal együtt kiosztott zsákokat rögtön az egyletnek küldjék be. A termelési jelentés, valamint a kiosztott veteménynek súlygyenje szin te egyletünkhez lesz beküldendő; honnan a jelentések egy táblás kimutatásban összefoglalva a ministeriumhoz felterjesztendők, a veteménymagvak pedig saját belátásunk szerint a jövő évben újra kiosztandók lesznek; — a m. ren-

delet értelmében a szükséges intézkedéseket mielőbb megtenni, egyleti titkár ezennel utasittatik.

4.) A világkiállítási magyar országos bizottmány végrehajtó bizottsága 1064 sz. a. egyletünket előleges kiállítás rendezésére hívja fel — választmány az átiratot megnyugvással tudomásul veszi, mert már korábban az October 3—6-áig D.-Sz.Mártonban rendezendő tárlat programját a bécsi világkiállítás szabványainak és igényeinek különös tekintetbevételével állapította meg.

5.) A galicziai cs. kir. gazd. egylet megküldi az általa készített és a cs. kir. földművelési ministerium által helyben hagyott tervet kisebb nagyobb [mintagazdaságok] díjazására s egyszersmint tudatja, hogy e czimen 4 évre évenként 2500 forint subventiot nyert — az érdekes tudósítás köszönettel fogadtatott, a lengyelnyelven irt tervezet lefordítását és ismertetését Galgóczy Károly tagtárs fogja közvetíteni.

6.) Horváth Zsigmond ur, ki pénztárunktól 45 forintnyi részvénydíj — utánvétes levelet vett, ez összeg fizetése alól felmentését azon okból kéri, mert ő bebizonyíthatólag csak tévedésből irathatott be az egyleti tagok sorába —

az ügy végleges eldöntése a furdón időző egyleti pénztárnok visszaérkezésére tartatik fenn.

7) A külső szolnokvármegyei gazd. egyesület 1868, 1869, 1870 és 1871 évekről szóló évkönyvét küldi meg, — köszönettel a könyvtárba helyeztetett.

8) T. Báthy Gábor ur a szőlészeti kérdőívet betöltve beküldvén, alkalmat vesz ajánlani, hogy a szőlészeti vándortanító állomás betöltésére pályázat hirdettessék és hogy a pályázók bizonyos elméleti s gyakorlati kérdésekre válaszolni tartozzanak satb. Egyszersmind sajnálattal tudatja, hogy m. évi 225 j. k. sz. a. tudósítás daczára, Paget János tagtárs még őt meg nem látogatta; — Báthy ur javaslatát s kérdései tüzetes tárgyalás végett a szőlészeti szakosztályhoz tétetnek át, Paget János tagtárs látogatását még e folyó hóban megtenni ígérte, — de egyszersmint az ideai borászati körutrá kiszálló bizottság is elkéretik, ha lehet a fintaházi szőlőtelepet utjába ejteni.

9) Az osztrák gazdák ez ideai vándorgyűlésének elnöksége megküldi a September 16—19-éig Linzben tartandó gyűlés programját, — tudomásul szolgál.

10) A borsodmegyei gazd. egyesület árvagyermekkeresésmunkásoknak leendő nevelése ügyében a ministeriumhoz intézett felterjesztését pártolás végett beküldi, tudomásul vétetett.

11) Az erdélyi szász gazd. egyesület megküldi az Augustus 13—16-áig Medgyesen tartandó közgyűlés és tárlat programját, tudomásul szolgálván, képviselőnkül Timár Károly tagtárs kéretik fel.

12) Ministerium 9679 sz. a. ugyanezen programot küldi meg; — tudomásul szolgál.

13) A styriai cs. k. gazd. egyesület tudatja, hogy a dicső-szent-mártoni vándorgyűlésre képviselővel Gamauf Vilmos egyleti titkárt bizta meg, — tudomásul szolgál.

14) Ministerium 9219 sz. alatt husz példányban megküldi a termények július havi állapotjának kitüntetésére szolgáló levelezési lapokat, — titkár utasittatik, hogy azokat a tavali mód szerint ossza ki.

15) Nagy Ferencz beadja az ideai borászati körut tervezetét mely september 26-ától october 2-áig terjedve, főképen a mezőség szőlészeti viszonyainak tanulmányozásával fog foglalkozni, — választmány a tervezetet elfogadja, a bizottság tagjaiul Nagy Ferencz, Villási Pál, Vályi Elek, Kertész György, Fekete Pál urakat és a titkárt felkéri és a nmlgu ministerium által e célra utalványozott 200 forint kifizetésére pénztárnokot utasítja.

16) A k.-monostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatósága egyesületünket a félévi vizsgákra tiszteletteljesen meghívja — képviselőnkül Ladányi Sándor, Galgóczy Károly és Szentgyörgyi József tagtársak kérettek fel.

17) A k.-monostori m. kir. g. tanintézetnél megürelt állami alapítványi s szabad helyek elnyerése végett beadandó folyamodások határideje lejárván — ezen folyamodások megvizsgálására Kodolányi Antal, Tuba Lajos, Vörös Sándor, Ladányi Sándor, Galgóczy Károly, Szentgyörgyi József és a titkár utólagos jelentéstétel terhe alatt felkéretnek.

18) A m. orsz. erdészegylet f. hó 19-étől kezdve Tordán közgyűlést tartván; a testvéregylet szívélyes üdvözlétére Tisza László alelnök vezetése alatt Dávid Antal, Székely Mihály és a titkár személyükben küldöttség neveztetik ki.

19) Titkár jelenti, hogy Rajka Péter gépész ur egy új szerkezetű ekéjét nyilvánosan megpróbáltatni ohajtja, — ezen kísérlet idejéül f. hó 8-ika esti 6 óra tüzetett ki, helyéül az u. n. Rákóczy szobor meletti búzatarló.

20) Az i. 138-ik sz. a. méhészeti osztályunkhoz áttett ministeri rendelet és szalmakas mintára nézve osztályunk azon véleményben van, hogy kéressék fel az erdélyi szász gazd. egyesület az ott nagyban divó szalmakas előnyeinek szives közlésére, mert saját tapasztalásukból itteni méhészeink e kasra nézve — anyagát tekintve — csakis rosszallólag nyilatkozhatnak; — választmány a véleményt magáévá téve, ily értelemben az erdélyi szász gazd. egyesületet meg fogja keresni.

21) Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Galgóczy Károly és Ladányi Sándor tagtársak kéretnek fel.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Az országos Erdészeti-egyesület 1872. évi közgyűlésén tárgyalandó erdőgazdasági kérdések.

1. Közlemények a Torda városi és általában az erdélyi erdészeti viszonyokról, u. m. az erdők állapota, művelése, használata, a fagyasztás, faarak, munkabér és az erdők jövedelme felől, ide értve a mellékhasználatokból nyerhető jövedelmezést is.

2. Mily állapotban vannak Erdélyben a községi, közbirtokossági és közhatósági erdők s miképen intéztetik azok irányában az állam felügyeleti joga?

3. Az Erdélyben működő urbéri törvényszékek előtt mennyire haladott az erdei szolgálalmak megváltásának ügye, minő eljárást követtek a szolgálmányok terjedelmének ki-puhatolására és a váltásul szolgáló erdőterület nagyságának meghatározására; mily tapasztalatok tétettek a szolgálmányok megváltása körül s minő nehézségek merültek fel? Statistcai adatok a keresztül vitt megváltásokról, pl. hány községben történt a megváltás, mily erdőterület jutott a községek birtokába, hány hold adatott egy telek után, megengedett-e a kihasított erdőnek a községi tagok közt való felosztása és minő kulcs szerint?

4. Az új bíróságok felállítása óta minő eredmények tapasztalhatók az erdőkárosítások állása, bírói tárgyalása és a hozott ítéletek végrehajtása körül?

5. Mi módon lenne a mezőség vidékének kopár és sovány legelőt is alig szolgáltatható talaja legcélszerűbben beerdősíthető.

6. Az Aranyos- és Hideg-szamos völgyének magán erdőiparüzlete statistikai adatokkal kimutatva s erdőgazdasági, nemzetgazdasági és közrendészeti szempontból megvilágítva.

7. Minő tapasztalatok tétettek eddig az óriás tuta-jo-

zás alkalmazása körül? Összehasonlító taglalása az óriás tutajozás élőnyeinek a kötött talpalatnak való tutajozással.

8. A sövénykertelések Erdélyben nem csak a belső, de a külső telkekre is nagy mértékben alkalmaztatván az e célra szükségelt fonóvessző megszerzése végett ott számos erdő pusztult el, mit kellene azért tenni hogy az említett okból eredő további károsodásoknak eleje vételessék?

Levelezés.

Egerpatak Julius vége.

Az aratáshoz július 11-én szép időben kezdtünk, anyiban mondom szép időnek, mennyiben ezeu a napon nem esett, de már a következő napon záporhoz hasonló nagy eső hullott, nagy szélvész közt, s azóta itt ott naponta esik, rátélvén pedig az idő az aratásra, az esőzés napontai több rendbeli megszakadásával mindannyiszor rögtön aratni fogtunk s a rozsnak lagalább is $\frac{3}{4}$ -e habár nyirkosan is learattatott s kalangyába össserakva, már több napja, hogy szakadatlanul veri az eső s a fellegek állásából nem is lehet egyhamar derült időre számítani. Az Ólt és Feketeügy folyók megáradtak s medrűkből kicsapva, a szénatermés nagy részét semmivé tették, különben addigis a hosszas esőzés alatt sok széna kárba ment.

A hüvelyes vetemények veszendőbe indultak, a pityókának szára kezd megfeketedni, az őszygabonából, a mi aratatlan, földre nyomta a sok eső és a szél annyira, hogy az alsó rétegek kezdenek megfeketedni s kárba menni; ha még hosszason tart az esőzés, fél napi meleg idő után a még lábon levő őszygabona szára szakadni s a szeme hullni kezd!

Nagy reményt kötöttünk az idej terméshöz, de úgy látszik csak részben sem juthatánk hozzá, nincs annyi száraz idő, hogy egyelőre kenyérnek tudjunk valamit behozni, a napszámos pedig minden órán az ajtónkon kopog élelemért, meg kell hogy osszuk vele utólsó falatunkat saját érdekünkben, hogy az idő jobbra fordultával munkás kézre számíthassunk.

Jelen körülmények között készen lehetünk egy még terhebb év átélésére mint a minő a jelen volt, — pedig ez is elég nyomorúságteljes volt.

Márk István.

Cserhalomtáj, aug. 12.

A márt. 26-tól maj. 25-kéig tartott szárazságra már későn jött a mai napig tartott esőzés, őszyveteinknek nem használható, s így lett, hogy a június 25-kén kezdett aratás csak keserűséget hozott a szántóvetőnek, mert egy mag után alig kapott 1—2 magot s ez is üszögös, gazos. Tavaszyveteink igaz, hogy feljavultak. Zab s kevés árpa vetéseink kiűnő szépek. Málévetéseink is előhaladtak. A mi vetés korán megcsövedzett, a későbbiek hányják virágjaikat s ha kedvező lesz az őszy, és nem tesz kárt valami kora dér, málétermésünk is lesz bővön. De szőlőtermésünket a mi az elfödött részeken gazdagon mutatkozott, megrottotta a ragya; leverte levélzetét a venyigének s utánna hull a gerezd hegyeink nagyobb részén. A hol épen maradt, már lágynul a szem, pedig öregeink úgy tartották, hogy ha Istvánkirály napján van lágyszem, lesz jó bor, széna ter-

mésünk is lett elég, csak roppant gonddal lehet megszáritani az ismételt esőzések miatt, sőt a mellék szűkebb völgyeken a fellegszakadások okozta vizáradások a szénatermés nagyobb részét elseperték, többnyire felgyűjtve. Így a Teke, Lekencze, Kerléssi völgyen, de szerencsénkre a jég kevés kárt okozott. Méheink kellő idejében nem rajozhatván a szárazság miatt, utóbb keveset rajzottak, de annál gazdagabbak mézgyűjteményben. Most a kinek Berlepsch kassa volt, ugyancsak szüretelhetettel adni a mézből. Csak hogy a kettő közt az a különbség, hogy az előbbiből a méz kiszivattyuzható, míg utóbbi rámai a szivatyuba nem illeszthetők be; pedig megvan állapítva, hogy míg a méhtörzs 1 font lépet rak, 20 font mézet emészt fel. S ezt jobb ha a gazda használja el. Valóban minden tekintetben a Berlepschkaptárok oly annyira előnyben állanak minden más féle kaptár felett, hogy csak bámulni lehet, ha valaki más egyébre gondol is. S ha a m. ministerium kaptárokat akar ajándékozni, azt tegye a Berlepschkaptárokkal. Nagyon könnyű és egyszerű azokkal az elbánás, azoknak a kezelése.

De ez uttál egy pár szavam van a tagosítás ügyében elmondandó. Sőfalván a kihasítási kérd. tárgyalásakor a földművesekkel sikerült megértetni, hogy a kinek kevés birtoka van, egy két hold, az illetőségét vegye ki egy tagban inkább málét termő helyen. A nagyobb örökségesek vegyék ki 3 valóssággal 4 tagban egy. málé föld, egy ugar, egy őszyvetés és egy legelőbeli részben. Málétermő hely azért kell külön, mert a határ egy része épen arra való. Az ugaros rendszer jó buzát terem; legelőt adnak ha kell, ha nem, jóllehet a t. cikk közlegelőről és nem közhelyekről rendel, hogy intacte adassék ki az urbéresféle osztálynak. És még is mi történt, csakugyan 4 táblába kapják ki részüket. De az I. és II. málét termő föld rendben mindenkinek, a III-ik legelő s a IV-ik buza föld. S legelőbeli illetékét az 1 holdnyi birtokos is a többi közt kapja ki. És így a nép megvan rontva, útván nyitva az örökös perre, a kitudja hányadrész marhatartási jog hogyan használásával. S megvan rontva az ugarrendszer s általa a buzatermés. De erről ha szükségeltetni fog, bővebben ír máskor a

r. l.

Könyvismertetés.

A k.-monostori m. kir. gazd. tanintézet évkönyve az 186 $\frac{9}{10}$ —187 $\frac{1}{2}$ -ik tanévekről. Első évi folyam. Szerkeszté Kodolányi Antal, igazgató s a mezei gazd. üzlettan tanára. 175 lap.

Midőn a jelen munka ismertetéséhez fogunk, nem hiszszük ezt méltóbban bevezethetni, mint azon néhány sor idézése által, mely az előszóban a követett irányról felvilágosítást ad: „Intézetünk évkönyvének szerkesztésénél úgy a jelen, mint a következő évekre is, a tanítás, oktatás minden módozatainak és az intézetre vonatkozó minden mozzanatoknak teljes nyilvántartása lett a tanári testület által elvül elfogadva.“

A derék szerző saját és társai nevében be is váltja

ezen ígérte, a mennyiben minden legkisebb szépítés nélkül sorolja fel a hiteles adatokat, melyek nyomán a terjedelmes munkát készült.

Az első lapokon az intézet megnyitási ünnepélyének (1869 november 15.) leírása foglaltatik. A II. szakaszban az intézet szervezete van föltüntetve, melyhez III. az intézeti rendszabályok csatlakoznak. Nagyon érdekes a IV. szakasz „az oktatás módja“, mely első sorban a növendékeknek gyakorlati foglalkoztatását az első évben, vagyis a gyakorlati tanfolyamban tárgyalja; — második sorban az elméleti tanfolyam — második és harmadik évesek — növendékeinek teendőit; végre az intézeti tansegédek feladatát körvonalozza. Ezek után az egyes tantárgyak előadási tervét és az egyes tanszékek rendelkezésére álló taneszközöket sorolja elő az évkönyv. Az előadási terv oly részletes, hogy minden egyes előadás themáját feltünteti s így a figyelmes olvasó képes megítélni az egyes tantárgyra általában, valamint annak egyes részleteire különlegesen mennyi időt és gondot fordít az illető szaktanár. Érdekesnek tartjuk a tantárgyaknak legalább óraszámát, valamint a taneszközök mennyiségét e lap szűk keretén belől felemlíteni. 1-ör Mezei gazdasági üzlettan, előadja egész éven át Kodolányi Antal igazgató 150 órában; 2-ör Állattenyésztés, előadja egész éven át Gamauf Vilmos r. k. tanár 157 órában; taneszközök: közel 300 állatábra, gyapjúgyűjtemények stb. 3-ör Növénytermelés tan, előadja egész éven át 120 órában Vörös Sándor r. tanár; taneszközök: kalászyűjtemény 66 számmal, maggyűjtemény 213 szám; 4-er Rétművelés tan, előadja féléven át 16 órában Vörös Sándor; 5-ör Gazdasági eröműtan, előadja féléven át 30 órában Vörös Sándor; 6-ör Gazdasági gépisme, előadja féléven át 30 órában Vörös Sándor; 7-er Baromfitenyésztés tan, előadja féléven át 16 órában Vörös Sándor; 8-ör Erdészettan, előadja egész éven át 150 órában Székely Mihály r. tanár; taneszközök: fa- rügy- levél- és maggyűjtemény 165 számmal; 9-er Szervetlen vegytan, előadja féléven át 50 órában Tuba Lajos r. tanár; 10-er Szerves és gazd. vegytan, előadja féléven át 50 órában ugyanaz, taneszközöket a dusan felszerelt laboratórium szolgáltat; 11-er Műszaki vegytan előadja féléven át 50 órában Tuba Lajos; 12-er Állategészség és gyógytan, előadja egész éven át 106 órában Mina János r. k. tanár; műteti eszközök 42 darabban, mintapatkók 25 darabban vannak beszerezve; a járó kórodán gyógykezeltetett (lásd 68. lap) 32 ló, 9 szarvasmarha, 4 juh és 1 kutya; 13-ör Állat-élettan és küllemtan, előadja féléven át 26 órában Mina János; bonczeszközök 19 számmal; 14-er Leiró állatboncztan, előadja féléven át 26 órában ugyanaz; 15-ör Állattan (zoologia), előadja féléven át 51 órában dr. Entz Géza r. tanár; taneszközök közül megemlítjük a göröcsői készítményeket 26 számmal; 16-ör Növénytan, előadja féléven át 60 órában ugyanaz; taneszközök 3 göröcső, 90 darab Brendel és Arnoldi-féle idom, 67 darab növénytani készítmény dr. Hoppetől, 32 fametszet; 17-er Természtan, előadja féléven át 27 órában Székely Mihály; taneszközök eddigi száma 72 darab; 18-ör Légűnttan,

előadja féléven át dr. Entz Géza 24 órában; 19-er Házméh- és selymentenyésztés, előadja féléven át 14 órában ugyanaz; 20-ör Ásványtan, előadja féléven át 25 órában dr. Entz Géza; jelentékeny ásvány és kőzetgyűjtemények; 21-er Mennyiség- és mértan, előadja féléven át 55 órában Kertész György s. tanár; 22-er Testmértan és földmértan, előadja féléven át 55 órában ugyanaz; taneszközök: méróasztal stb. 23-ör Agrariális törvények, előadja féléven át 64 órában dr. Haller Károly r. k. tanár; 24-er Gazdasági építészettan, előadja féléven át Heigel József r. k. tanár 48 órában; végre 26-ör Kertészet és szőlőművelés, előadja egész éven át Ritter Gusztáv főkertész; taneszközökül 73 darab gyümölcsidom és 49 darab kerti eszköz szolgál. A gazd. botanicus, valamint az erdészeti és műkertészeti botanicus kert is dusan növény-, fa- és cserjesorozatot tartalmaz. A könyvtár 570 munkát számlál 881 kötettel.

Szívesen vettük volna a lezckerend közlését annyiva is inkább, mert az egyes tantárgyaknál nincs kitéve, vajjon a második, vagy harmadik tanévben adatnak-e elő. Az intézetet az első három évben összesen 96 növendék látogatta.

A X. szakasz a georgikai felolvasások, a XI. a hason című vitatkozások themáit közli. A felolvasások még e hó folytán könyvárusi uton is kaphatók lesznek, a vitatkozások pedig az „Erdélyi Gazdá“-ban ugy is közölve voltak.

Az intézet növendékei több pályakérdést is sikeresen oldottak meg, az első félévben jutalmat nyertek Ordódy Lajos és Berde Ferencz III-ad éves növendékek. A XIII. szakasz a tanulmányi kirándulásokról emlékezik meg, melyek József főherczeg kis-jenői és gr. Csáky György nagyalmásai uradalmába intéztettek.

A XIV. szakasz az intézet mezei gazdaságáról és állattenyésztéséről, a következők a kertészet és szőlészetről szólnak. A szakavatottan összeállított cikkeket melegen ajánljuk gazdáink figyelmébe.

A növendékek szelleméről öröndetes tanubizonyságot tesz a keblükben létesített önkénytes tűzoltó-egylet és az intézeti segélyegylet; — az évkönyv befejezéseül az 1871-ben feljegyzett meteorologiai adatok vannak közölve.

Reméljük, hisszük, hogy hazánk gazdái örömmel fogják átlapozni a monostori évkönyvet, hogy némi büszkeséggel fogják mondani, e derék tanintézet a miénk.

F. M.

Egyveleg.

* Értesítésül. Miután nyilvánosan a lapok utján hívtam volt fel a t. gazdaközönség figyelmét arra, hogy a kolozsmonostori magy. kir. gazdasági tanintézetből ez év Augustus hava végével 19 pályavégzett ifju kerül ki, ezen felhívás kötelelességemmé tette azt is, hogyszinte nyilvánosan tudomásul hozzam, hogy ez ifjak közül mindazok — számszerint 14-en — kik a gazdatiszti pályára lépni ohajtottak — már alkalmazva vannak. Kolozsmonostor 1872 aug. 10-én. Kodolányi Antal igazgató,

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 15-ik számához, 1872.

* Menetárkedvezmények a d.-sz.-mártoni vándorgyűlésre. A m. keleti vasut főigazgatósága 7533 sz. a. kelt átiratában tudatja, hogy a tagsági igazolvány előmutatása mellett October 1-től October 8-áig bezárolag az egyizbeni oda s visszautazása II. vagy III. kocsiosztályon a társulat összes vonalain féláron váltott jeggyel eszközölhető.

* Béresgazdai állomás lesz betöltendő 1873-ik év Január hó elsejétől a kolozs-mostori m. kir. gazd. tanintézet gazdaságánál. Javadalmak: 300 forint készpénz és szabad lakás, — bővebb felvilágosítással szolgál Walter Lajos tanár és gazdasági intéző Kolozs-Monostoron.

* Szőlészeti s borászati műszereket hozott legközelebb az erdélyi gazd. egyesület, hogy azokat a beszerzési ár megtérítése mellett tagjai között kiosssa. Egyelőre kaphatók Dittmar-féle gyűrűző ollók legjobb minőségben 1 drb. ára 3 frt. 20 kr. Babsféle bor- és must- savanymérők fatokban 1 db. ára 6 frt. 50 kr. Babsféle mustmérők fatokban 1 db. ára 1 frt. 10 kr. Szives megrendelések a titkári hivatalhoz intézendők, mely kívánatra utánvétellel is elküldi a kívánt műszereket.

* Kincstári erdőbirtok Erdélyben. Hivatalos statisztikai kimutatások szerint a magyar királyi államerdő-gazdaság birtokai a vajda-hunyadi, szász-sebesi, topánfalvi, görgényi, kolozvári, borgói és fogarasi-kerületekben összesen 583,614, 1600 négyszög öles holdat tesznek. Ebből 521.189 hold erdőség, 30,646 hold havasok, 6383 hold szántóföld, 10,919 hold rét és kert, 13,044 hold legelő, 136 hold szőlő és 988 hold pusztaföld. Az erdőszeti gazdasághoz tartozik 3 fő- és 35 alhivatalnoki lakház, 2 nagy zsillip, 11 zuhogó, 4 gázfogyó, 10 faraktár és 22 fűrészmu. Ezen kincstári birtokok mezőgazdasági részéhez tartozik 82 lakház, 60 korcsma, 88 malom, 17 pajta, 119 takarmányraktár és istálló, 3 magtár, 4 husszék, 3 sórház, 2 pálinkafőzés, 12 bolt, 2 papír gyár, 1 üvegyár, 1 porcelángyár, 1 zuzó és 2 hidvám. Ezen birtokok évenként 1.794,814 frtot jövedelmeznek. A kezelési költség, adó és tőke kamatjának levonása után, mely 28%-ot tesz, az államnak 70% tiszta jövedelme 1.271,216 frt. 20 krt. tesz átlag, tehát egy hold 2 frt. 44 krt jövedelmez. A közlekedési eszközök szaporodtával azonban a faerő is növekszik és így feltehető, hogy az erdélyi állambirtokok jövedelme is évről-évre szaporodni fog.

* A kolozs-monostori gazdasági tanintézetben folyó hó 19-én megnyitandó gazdasági tanfolyamokra államköltséggel való ellátás mellett a következő, a vallás- és közoktatási m. kir. ministerium által kijelölt néptanítók hivatnak be, és pedig: Ilyés Péter, Kovács Mihály, Székely György, Kelemen Ferencz, Kósa Mihály, Pásztor Sándor, Kis József, Osváth Mihály, Kádár Márton, Szabó Lajos, Gödri János, tordai Nagy Ferencz, Décsi Lajos, Szakács János, Buták József, Szabó Károly, Csizsér Pethő, Könczey Sándor, Barabás Elek, Steiner István, Filep Mózes, Budai István, Maioru György, Dien János. — Jó volna tudni azt is, hogy a székelvölgyről hányan és kik vannak behiva?

* Óvszer a marhavész ellen. Békésmegye állatorvosa Petrovics János ur hosszas buvárkodása folytán állítólag oly gyógyszert fedezett fel, mely a marhavészt biztosan megszünteti.

Óhajtható volna, hogy e hír meg valósulna s szarvasmarhaállományunk ezen félelmes ellenségtől megszabadulna!

* Az erdélyi gazd. egyesület szőlészeti szakosztálya a folyó év tavaszán 70 kérdő ívet bocsátott ki hazánk szőlészeihez azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy azokat legkésőbb augusztus hó 15-éig betöltve visszaküldeni sziveskedjenek. A 70 példányból eddig csak négy érkezett az egyesület titkári hivatalához, miért is a fenti kérelmet megújítjuk, hogy a kérdő ívek második sorozata augusztus 8-án küldetett szét, beküldési határidő f. évi December 15-ike.

* A magyarországi erdészegylet idei közgyűlésére nagyban folynak a vendégszerető Torda városában az előkészületek és mint halljuk, többek között örök-ifjú veteránunk Nagy Ferencz ur sokat fáradozik, hogy a kedves vendégek méltóan legyenek fogadva,

* Hirdetmény a folyó 1872. évben tartandó erdőszeti államvizsgák tárgyában. Az erdőszeti államvizsgák a folyó évben october 7-én és a körülményekhez képest folytatólag az eddigi módzatok szerint a következő helyeken fognak megtartatni, ugyanis: a felsőbb erdőszeti államvizsga Pesten; az alárendelt erdőszeti személyzet vizsgálója pedig az eddig Pesten tartatni szokott alsóbbrendű vizsga megszüntetése mellett, Pozsonyban, Kaposvárt, Kassán és Temesvárt.

Kolozsvárt, az eddig tartatni szokott felsőbb erdőszeti államvizsga megszüntetésével, csupán az alárendelt erdőszeti személyzet számára fog alsóbbrendű államvizsga tartatni, mely iránt az erdélyi királyi biztos fog annak idején intézkedni.

Felhivatnak e szerint mindazok, kik az önálló felsőbb erdőszeti szolgálatra képesítő felsóbbrendű erdőszeti államvizsgát letenni szándékoznak, hogy eredeti bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat, s az államvizsga letétele előtt bemutatandó s egy erdőszeti tárgyról szóló írásbeli értekezéseiket legfeljebb folyó évi september hó 20-áig a földmivelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz terjesszék fel; azok pedig, kik az alsóbbrendű erdőszeti vizsgát letenni óhajtják, folyamodványaikkal egyenesen az alsóbbrendű vizsgák székhelyein működő főispánokhoz forduljanak. — Kelt Pesten, 1872. július 13.

A földmivelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumtól.

Időjárás.

Julius hó második hetében borongó s zivataros idő, majdnem naponkénti dörgéssel és záporosóvel járt, melyek közt a 13-án délutáni zápor nevezetes, minthogy a légköri csapadék az nap: 12'8 p. von. magasságot tett. A közép hőmérsék: 20 C. foknyi vala.

Harmadik hetében szinte két borult és a többi borongó napok valának. A tulurálgó hűvös éjszakai légáram következtében a lég hőmérséke általában csak: 17'6 C. fokot tett, mely időjárás a melegebb nyári időszakhoz szokott növényzetre kellemetlenül hatott.

Utolsó hetében 2 derült és 5 borongó nap vala. A lég hőmérséke a déli és délnyugoti szél folytán fokonyként annyira növekedett, hogy a hőmérő 27—30-ig délutánonként: 26, sőt 31-én: 32.5 C. foknyi meleget jelzett. Az utolsó hét általános közép lég hőmérséke: 21.6 C. foknyi vala. Általában július hó középhőmérséke reggel 7 órakor: 17.3, délután 2 ó. 23.1, estve 9 ó. 19.2, és így e hó középhőmérséke: 19.2 C. fokot tett. Az idej július' hó középhőmérséke: 1.4 C. fokkal kisebb vala a tavalinál.

A javított légszűrő állása e hó folytán jelentékeny ingadozásokra nem mutat, a mennyiben legkisebb állása 6-án: 722.62 p. mm., a legnagyobb pedig 21-én: 731.71 mm. vala. A hó közép légszűrői állás: 728.57 mm. volt. A szélirány osztályozva százalékokban e hó folytában következő vala: é—53, ény—12, d—13. dk—6, dny—16. Derült nap volt: 2, borongó: 23, borult: 6. Zivataros nap dörgéssel és esővel általában: 7, dörgés nélkül csak esővel: 6. — A légköri csapadék: 40.72 p. von. magasságot ért el.

Piaczi árak.

Kolozsvárt, 1872. év augusztus 12-ki hetivásár árjegyzéke nagy vékával. Tisztabuza 3 frt 70 kr, elegybuza 2 frt 80 kr, rozs 2 frt 20 kr, árpa 1 frt 40 kr, zab 95 kr, törökbuza 2 frt 50 kr, pityóka 90 kr, marhahus fontja 24 kr, sertéshus 26 kr, borbécsus 16 kr, borjúhús 22 kr, szalonna 48 kr, egy kupa zsir 1 frt, zsir fontja 44 kr, egy tépelt kövér pipe 1 frt 80 kr, egy pár csirke 1 frt, récze párja 1 frt 20 kr, tojás 7 darab 20 kr, egy hosszú öl fa 24 frt, egy rövid 14 frt, berkifa öle 10 frt, zsendely ezere 5 frt, deszka párja 90 kr, egy szekér piaczi fa 5 frt.

TARTALOM: Az országos erdészegylet idej közgyűlése Tordán. — Az üszögös buza mint vetőmag. — A szőlészeti vándortanár jelentése július hóról. — Ministeriumunk öt évi működése. — **Társalgó:** Választmányi ülés Augusztus 5-én. — Az országos erdészegylet 1872 évi közgyűlésén tárgyalandó kérdések. — Levelezés. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

(1)

(6—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idej **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olcsódíjak; káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás;

a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretesek, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idej jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, lejjebb szállítottak, hogy a megállapított díjak 10-%a leengedtetik, és hogy

a **VICTORIA** az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (főter 26/278 sz. a.)